

Megalakult a Kritikai Roma Tanulmányok Kutatócsoport

A szervezők a kutatócsoport megalakítása egyik szimbolikus nyitóeseményeként tekintenek a 2015. február 3-án megrendezett „Romák a tudományos életben” című tudományos tanácskozásra. Az esemény előadói egyrészt az MTA kutatóintézet-hálózata roma identitású kutatói, másrészt, az általuk meghívott, máshol dolgozó, velük megegyező önazonosságtudatú kutatók, értelmiségiek voltak. Az előadók két témát vázoltak fel: egyrészt a saját kutatási területüket és eredményeiket mutatták be, másrészt arra a kérdésre adtak rövid választ, hogy az általuk végzett tudományos munka milyen módon kapcsolódik, illetve kapcsolódhat a cigány/roma közösségek társadalmi helyzetének változtatásához. A konferencia célja a bemutatkozáson túl az is volt, hogy feltérképezze a roma kutatók jelenlegi helyzetét, s áttekintse, miként lépnek be a tudományos diskurzusokba (kihívások, korlátok, új utak), valamint az, hogy korszerű – minden tudományterületen hasznosítható – elméleteket és gyakorlatokat sorakoztasson fel a roma kutatások kritikai elemzéséhez. A Kritikai Roma Tanulmányok Kutatócsoport szervezői: Bogdán Mária, Dinók Henriett, Junghaus Tímea, Kállai Ernő, Kóczé Angéla, Máté Dezső.

Nyilvános tudományos műhelyviták, 2015 első félévében:

A konferenciát követő fél év a közös munka próbája. A hat műhelyvita témái a tudományos élet minden szereplője számára nyitottak: 1. A romakutatás új megközelítései, avagy kritikai roma kutatások, moderátor: Bogdán Mária; 2. A társadalmi változások hatásai a roma közösségekre a rendszerváltozás után, moderátor: Kállai Ernő; 3. A romakép történeti kutatása a művészetben, a médiában, és a közsférában, moderátor: Junghaus Tímea; 4. Roma identitáskonstrukciók Magyarországon a rendszerváltozás óta, moderátor: Máté Dezső; 5. Gyűlölet-bűncselekmények a joggyakorlatban, moderátor: Dinók Henriett; 6. A roma test politikája, moderátor: Kóczé Angéla.

Bemutatjuk az alapítókat

Bogdán Mária, médiakutató. A Magyar Tudományos Akadémia Kisebbségkutató Intézetének munkatársa. Jelenleg disszertációját írja a Budapesti Corvinus Egyetem Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskolájában. Fő témája a romák médiareprezentációja. További kutatási területei: a rasszizmus modern formái, a magyarországi roma polgárjogi mozgalom, valamint a média és identitás kérdései. Fulbright-ösztöndíjasként 2008/2009-ben egy évig a Columbia Egyetem kutatója volt New Yorkban, ahol a rasszizmus modern formáit és az ehhez kapcsolódó kritikai társadalomelméleti megközelítéseket tanulmányozta.

Egyetemi tanulmányait a Pécsi Tudományegyetemen s a Színház- és Filmművészeti Főiskolán végezte. A Roma Sajtóközpont egyéves médiagyakornoki képzésén és több hírszerkesztő kurzuson (pl. a Voice of America-én) is részt vett. Felsőfokú tanulmányai alatt a Romaversitas Láthatatlan Kollégium ösztöndíjasa, tutora Jancsó Miklós filmrendező volt. Egyetemi éveit és után újságíróként dolgozott a Magyar Televízióban, a Rádió C-ben, a Tilos Rádióban. 2006-2013-ig a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési

karja és BTK Kommunikációs Tanszéke egyetemi tanársegédjeként dolgozott: kutatási területéhez és szakmai érdeklődéséhez kapcsolódó elméleti és gyakorlati kurzusokon oktatott. Ezzel párhuzamosan óraadóként kapcsolódott a Budapesti Corvinus Egyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem kommunikációs tanszékei munkáihoz is. 2012-től kutatóként vesz részt az MTA Szociológiai Intézete „A Roma politika intézményesülése” című tudományos vizsgálatában. 2014 őszén bekapcsolódott az ELTE Média és Kommunikáció Tanszék Romakép Műhely kurzusának szervezésébe. Az Európai Roma Kulturális Alapítvány kuratóriuma és a Magyar Fulbright Egyesület tagja, a Romaversitas Alapítvány kuratóriumának elnöke. 2010-ben a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztjével tüntették ki.

Dinók Henriett Éva, jogász. 2010-től a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézetének munkatársa. Jelenleg disszertációját írja a gyűlölet-bűncselekményekről a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolájában. A Wirth Institute for Austrian and Central European Studies doktori ösztöndíjasaként egy évet Kanadában, az Albertai Egyetemen töltött, ahol a gyűlölet-bűncselekmények elméletét és joggyakorlatát tanulmányozta. Egyetemi tanulmányait a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán végezte. Egyetemi éveitől kezdődően több civil szervezet munkájában is részt vett. 2012-ben hat hetet töltött az Egyesült Államokban a „Citizen Legislative Advocacy in Minority Communities” című közösség-szervezési program keretében. Az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány kuratóriumának tagja, a Gyűlölet-bűncselekmények Eltérítési Munkacsoport külső szakértő tagja.

Junghaus Tímea, művészettörténész és kortárs művészeti kurátor. Az 52. Velencei Kortárs Művészeti Biennálé első roma pavilonjának kurátora, amelynek létrehozásáért 2008-ban megkapta a Kairos, Euró-

pai Kulturális Díjat. Rendszeresen publikál a kortárs művészet és a kritikai elméletek metszéspontjaiban, különös tekintettel a kulturális sokféleség, a kisebbségi reprezentáció, és a poszt-kolonializmus kérdésköreire. Jelenleg PhD disszertációját írja az ELTE Filozófiatudományi Doktori Iskolájában. 2010-ben bekapcsolódott a Bécsi Képzőművészeti Egyetem Művészetelmélet Tanszékének Láthatatlan Genealógiákat Kutató Munkacsoportjába. Az évtől a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténet Intézetének munkatársa. 2012-ben a Nemzetiszocializmus alatt meggyilkolt romák emlékművéhez kapcsolódó kuratori munkáját a 7. Berlini Biennálé mutatta be. 2013-ban a Zacheta Nemzeti Galéria Houses as Silver as Tents című nemzetközi kiállításának konzulense, és tudományos munkatársa volt. Tanácsadóként a Kulturstift des Bundes és a Malmö Városi Kulturális Bizottság roma kulturális programjainak és támogatási rendszerének alakítója. Publikációi közül – melyek szorosan illeszkednek a MTA BTK MI Kritikai Elméletek Kutatócsoportjának tevékenységébe – kiemelkedik a 2012-ben a berlini Edition Braus kiadásában megjelent *Das Schwarze Wasser*, amelyben az *Europas Unerfülltes Versprechen* című tanulmány megírására kérték fel. 2013-ban, a BAK utrechti kortárs művészeti kiadó által megjelentetett *We Roma* című kötet szerkesztői a vele készített interjút publikálták olyan neves írók esszéi mellett, mint *Albert Atkin*, *Huub van Baar*, *Zygmunt Bauman*, *Tony Gatlif*, *Salman Rushdie* és *Mike Sell*. 2013-ban a bécsi *Löcker Wissenschaft* jelentette meg az *Utopia of Alliances: Conditions of Impossibilities and the Vocabulary of Decoloniality* című esszégyűjteményt, melyben *The „Unpredictable” European Outcast* című tanulmánya szerepel. 2010-2014 között tizenegy tanulmánya jelent meg a *Dialog–Pheniben* lengyel nyelvű romológiai szakfolyóiratban, egy a *Néprajzi Múzeum MaDok* Füzet kiadványában, egy az *Ars Hungarica* 2013/3. számában és egy az *Acta Ethnographica Hungarica* 2014/1. kötetében. Az Európai Roma Kulturális Alapítvány kuratóriumának elnöke, mely 2013-ban létrehozta a Gallery8 elnevezésű roma kortárs művészeti teret, a 2014. évi Katalizátor-díj, valamint a német Otto Pankok-díj nyertesét.

Kállai Ernő, társadalomkutató. Történelmet, szociológiát, politológiát, újságírást és jogot tanult. 2008-ban PhD fokozatot szerzett a Miskolci Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájában. Szakmai és tudományos tevékenysége szerteágazó. Az MTA Kisebbségkutató Intézetének alapító tagja, a Romológiai kutatócsoport működése idején annak vezetője. Számos felsőoktatási intézmény oktatója: 1999-2002 között a Miskolci Egyetem Szociológia tanszékének tanára, 2002-től az Apor Vilmos Katolikus Főiskola Romológia és Alkalmazott Társadalomtudományi Intézet intézetvezető főiskolai docense, majd főiskolai tanára. 2010-től tanszékvezető főiskolai tanár az egri Eszterházy Károly Főiskolán. Emellett vendégoktatóként tevékenykedik a Deb-

receni Egyetem Alkotmányjogi tanszékén, a Budapesti Corvinus Egyetemen, az ELTE Társadalomtudományi Karán és a Szegedi Tudományegyetemen, valamint számos roma szakkollégiumban. Oktató és témavezető az EKF Neveléstudományi és az ELTE TáTK Interdiszciplináris Doktori Iskolájában.

Tudományos munkája mellett közéleti szerepet is vállal. 1998-2004 között a Gandhi Közalapítvány kuratóriumi tagja volt. 2002-től 2005-ig az Autonómia Alapítvány kuratóriumának tagja, 2007-től pedig az Egyenlő Bánásmód Szakmai Tanácsadó testület tagjaként tevékenykedik. 2007. június 11-én az országgyűlés a nemzeti és etnikai jogok országgyűlési biztosának választotta, amely tisztséget, annak 2012-es megszűntetéséig töltötte be. A Magyar Szociológiai Társaság elnöksége, a Magyar Tudományos Akadémia Köztudományi Testülete, a Magyar Jogász Egylet, a Magyar Politikatudományi Társaság, a Magyar Néprajzi Társaság tagja. Az elmúlt évtizedben több mint 100 különböző tudományos írást tett közzé, hozzávetőlegesen 150 tudományos előadást tartott. Számos tudományos folyóirat szerkesztője vagy szerkesztőbizottsági tagja.

2005-ben kiemelkedő kutatási tevékenységéért az Országos Cigány Önkormányzat tüntette ki, 2006-ban Kisebbségért Díjat, 2009-ben „Szebb Jövőért” Díjat, 2013-ban *Justitia Regnorum* Fundamentum Díjat, valamint „Múltunk közös lesz a jövőben is” Díjat kapott.

Kóczé Angéla, szociológus. A Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Intézetének kutatója. 2011-ben PhD fokozatot szerzett a Közép-Európai Egyetem Szociológiai Tanszékének Doktori Iskolájában. A brüsszeli Európai Roma Információs Iroda (ERIO), valamint a budapesti Európai Roma Jogi Központ (ERRC) emberi jogok oktatási programjának volt vezetője és a roma egyetemi hallgatóknak ösztöndíjat, mentor-programot biztosító Romaversitas program alapító igazgatója. Az Európai Roma Kulturális Alapítvány kuratóriumának tagja. Az európai romák emancipációjáért küzdő roma mozgalom kutató-aktivistája; kitüntetett témája a női politikai reprezentáció és a társadalmi igazságosság. 2013-ban Fulbright vendégprofesszori ösztöndíjat kapott, amivel az Észak-Karolina állambeli Wake Forest Universityn tanított. Az ösztöndíj után, jelenleg is vendégprofesszorként tanít a Szociológia és Gender Tanszéken. 2014-ben nyerte el a Washingtonban lévő Woodrow Wilson Központ által adott Ion Rațiu-demokráciadíjat a részvételen alapuló akadémiai kutatásaiért, amit mindig összeköt szakpolitikai dokumentumok elkészítésével. Legtöbb publikációja angol nyelven jelent meg különböző akadémiai kötetekben és folyóiratokban, a Palgrave, Ashgate, Central European Press és mások kiadásában.

Máté Dezső, a Magyar Tudományos Akadémia Kisebbségkutató Intézetének munkatársa. Jelenleg doktorandusz az ELTE, Szociológia Doktori Iskola

Interdiszciplináris Társadalmi Kutatások programban. Kutatási területe a Roma identitáskonstrukciók Magyarországon a rendszerváltozás óta. További kutatási területei: Romák és LMBTQ közösségek metszéspontjai, kisebbségek médiareprezentációja. (LMBTQ = leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és eltérő szexualitású – *a szerk.*) Tanulmányait a Pécsi Tudományegyetemen Romológia–Mozgókép-kultúra és médiaismeret tanár, valamint a Fontys University of Applied Sciences (Eindhoven-Hollandia) Social Studies szakokon végezte. Munkatársa

a T-TUDOK Tudásmenedzsment és Oktatáskutató Központ Zrt.-nek, ahol többek között az Egyenlő Bánásmód Hatóság megbízásából részt vett a „Diszkrimináció a közigazgatásban” elnevezésű átfogó országos kutatásban. Tanított a Gandhi Közalapítványi Gimnáziumban, a Dél-Zselic Középiskola Konrád Ignác Általános Iskolájában és a Körzeti Köznevelési Intézmény Darányi Általános Iskolájában. A Kurt Lewin Alapítvány romapage honlapján rendszeresen publikált. 2006-tól Romaversitas Alapítvány és Roma Education Fund ösztöndíjasa.

Gratulálunk!

Pavlics Irén, a Budapesti Szlovének Egyesülete tiszteletbeli elnöke Életmű-díjban részesült. A díjat 2014. október 30-án Ljubljanában, a Köztársasági Elnöki Palotában, Borut *Pahor* köztársasági elnök adta át. Ezt a díjat, nem szlovén állampolgároknak, a Szlovénia határain túl élő szlovénekért végzett munkájukért ítélik oda. Pavlics Irént a Szlovén Köztársaság Budapesti Nagykövetsége a magyarországi szlovénységért végzett több évtizedes, fáradhatatlan tevékenységéért javasolta az elismerésre.

RM

(A kitüntetéssel a BARÁTSÁG 2012/4. számában „Egy élet a szlovénység szolgálatában” címmel jelent meg beszélgetés.)